

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Dnr: 511-10809-2004

Bevarandeplan för Natura 2000-område Bråtamossen (SE0220137) Katrineholms kommun, Södermanlands län

Natura 2000-kod: SE0220137

Områdets namn: Bråtamossen

Totalareal: 28 ha

Upprättad av: Länsstyrelsen, kontaktperson: Gunilla Björkhem

Fastställd av länsstyrelsen: 2006-06-12

Områdestyp: Natura 2000-område enligt Habitatdirektivet.

Status: Godkänt av regeringen

Ägandeförhållanden: Privat

Fastighetsbeteckning: Lilla Tolltorp 6:1, Stora Tolltorp 1:2, 1:3, 1:6, Vingåker-Bronäs 1:1, Oppunda Häradsmänning 3:1

Ekonomiskt kartblad: 9G6d

Innehållsförteckning

Områdesbeskrivning	3
Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet	3
Bevarandesyfte.....	3
Förslag till bevarandemål.....	3
Beskrivning av naturtyper/arter i området	4
Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?	5
Gällande regler.....	6
Bevarandestatus idag	6
Förslag till bevarandeåtgärder för Bråtamossen med tidplan	7
Uppföljning av bevarandemål.....	7
Exempel på arter i området	8
Referenser	8
Inventeringar	8

Områdesbeskrivning

Bråtamossen är ett stort myrkomplex bestående av svagt välvd mosse, topogena, dvs. plana kärr och en ganska tätt tallbevuxen mosse med bl. a skvattram i fältskiktet. Låga tallar, glasbjörk och i mindre utsträckning även al växer glest över stora delar av kärret. Trådstarr, tuvull, pors, kråklöver, vattenklöver, tranbär, rosling, rundsileshår, dybladbra, kråkbär och dystarr är vanliga arter i fältskiktet. Rostvitmossa och sotvitmossa, är de vanligaste mossarterna, tallvitmossa förekommer i torrare lägen. Myggblomster, kärrspira, höstspira, ängsnycklar, stor skedmossa, korvskorpionmossa och den i länet mycket sällsynta vitstarren växer där kärret är något rikare. Ett par mindre områden domineras av vass. Omkring 1940 och tidigare har större delen av Bråtamossen varit ett slätterkärr. Minst tre ängslador har funnits på norra sidan av mossen.

Området ingår sedan tidigare i landets myrskyddsplan och även i länets naturvårdsplan

I våtmarksinventeringen (1991) har mossen placerats i klass 1 d. v. s. högsta klass. Flera nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt har identifierats i och i anslutning till mossen. I ett framtida reservat bör dessa områden inkluderas.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

<i>Naturtypskod</i>	<i>Naturtypernas namn</i>	<i>Areal (ha)</i>
7140	<i>Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn.</i>	23
91D0	<i>*Skogbevuxen myr</i>	5
	Totalareal naturtyp:	28

Arealen kan komma att ändras efter basinventeringen

Bevarandesyfte

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade naturtyperna och arterna så att området bidrar till den biologiska mångfalden i landskapet och länet.

Syftet med Bråtamossens Natura 2000-område är att bevara mossen och kärret samt alla de växter och djur som är knutna till dessa miljöer.

Förslag till bevarandemål

Målen kommer att preciseras efter att kommande basinventeringar utförts.

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn.

- ❖ Arealen av naturtypen ska vara minst 23 ha.
- ❖ Frekvensen typiska arter* ska inte minska från det initiala uppföljningsvärdet.
- ❖ Hela arealen ska ha ostörd hydrologi.
- ❖ Jämförelser med historiska kartor måste göras innan målet för täckningsgraden av träd i området bestäms. Täckningsgraden av träd och buskar ska dock inte öka.
- ❖ Utbredningen av vass i området ska inte öka från dagens nivå. Inte heller vassens täthet ska öka från nuvarande nivå.

- ❖ Täckningsgraden av vitmossor ska inte minska från det initiala uppföljningsvärdet.

** De typiska arterna specificeras i listor fastställda av Naturvårdsverket. Exempel på typiska arter i den här naturtypen är sotvitmossa, kallgräs, taggstarr, vitstarr och krokvitmossa.*

Skogbevuxen myr

- ❖ Beståndens genomsnittliga trädålder ska öka.
- ❖ Inslaget av döda träd (torrakor, vindfällan, lågor, grenar, kvistar och stubbrester) ska långsiktigt öka. Relationen död/levande ved skall vara minst 1/10.
- ❖ Hela arealen ska ha ostörd hydrologi.
- ❖ Frekvensen typiska arter* ska inte minska från det initiala uppföljningsvärdet.

**Exempel på typiska arter i mossetallskogen är uddvitmossa, stjärnstarr, ängsull, och mörk husmossa.*

Beskrivning av naturtyper/arter i området

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn.

Bråtamossen består till större delen av en svagt välvd, trädklädd mosse samt ett glest träd täckt till öppet kärr. Fattigkärr sträcker sig från västra till östra delen av området. Vanligt förekommande arter i kärret är vattenklöver, kråklöver, dystarr och trädstarr vilka tronar på en bädd av huvudsakligen sotvitmossa. Bitvis är kärret rikare och där finns brunmossor som korvskorpionmossa och stor skedmossa i bottenskiktet. Där växer även myggblomster och kärr- och höstspira samt den i länet mycket sällsynta vitstarren. Ett par mindre områden domineras av vass. I våtmarksinventeringen (VMI) benämns detta parti som rikkärr. Kommande fältbesök (basinventering) får klargöra om naturtypen ”rikkärr” kan identifieras och avgränsas.

I södra Sverige är det idag ett stort problem att öppen myrmark växer igen. Egentligen är igenväxning en naturlig utveckling för ett mosseplan, men den etablering av träd vi ser ute på många myrmarker idag är starkt påskyndad av mänskliga aktiviteter. Vår kunskap om myrarnas igenväxning är ännu dålig, men huvudorsakerna till den påskyndade igenväxningen är dikning och det omfattande nedfallet av luftburet kväve (vilket innebär tillförsel av näring till mossen). Etableringen av träd påskyndar i sig igenväxningsförloppet ytterligare, då trädens behov av vatten torkar ut mossen ännu mer. I något rikare partier kan även igenväxning av bladvass förekomma.

För att myrens olika livsmiljöer för växt- och djurliv ska kunna bibehållas krävs ibland att restaureringsåtgärder i form av röjning utförs. Möjligheten att återuppta slätter i vissa delar bör undersökas.

För hela naturtypen gäller att en tillräckligt bred trädklädd skyddszon (ungefärligt mått = en träd längd) lämnas vid avverkningar i anslutning till myren. Skyddszonen har flera uppgifter. Dels skyddar den myrmarken från uttorkande vindar. Därför är det särskilt viktigt med skyddszon i den del av myren som ligger i den förhärskande vindriktningen. Dels hindrar skyddszonen att jord och avverkningsrester sköljs ned i

myren vid kraftiga regn. Om marken sluttar ned mot myren är skyddszonen därför extra viktig. Vidare hör gamla och döda träd ihop med myrmarken. De gamla träden är en förutsättning för att många arter även fortsättningsvis ska kunna leva kvar i området. Därför ska det finnas gamla och döda träd i och i anslutning till myrmarken. Också här har skyddszonen en viktig ekologisk roll.

Skogbevuxen myr

I den sydvästra delen av Natura 2000-området finns en skvattramtallmosse. Här domineras bottenkiktet av rostvitmossa och i fältskiktet finns – utöver skvattram - rikligt med hjortron, rosling, tuvull och tranbär.

Ett område i den sydvästligaste delen av mossen har av skogsvårdsstyrelsen klassats som ”område med höga naturvärden” och öster om myren, finns en sumpskog som klassats som nyckelbiotop. Nyckelbiotopen ligger dock alldeles utanför Natura 2000-området. Det är särskilt viktigt att värdefulla sumpskogar undantas från skogsbruk då de ligger i eller i anslutning till en så värdefull myr som Bråtamossen, eftersom sumpskogens höga naturvärden kompletterar myrens naturvärden på ett viktigt sätt.

Även för den här naturtypen gäller att en tillräckligt bred trädklädd skyddszon (ungefärligt mått = en trädlängd, bredare i branter) lämnas vid avverkningar i anslutning till myren. Syftet med skyddszonen är det samma som för föregående naturtyp.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan följer en beskrivning av några hotbilder mot naturvärdena inom Natura 2000-området. Det kan naturligtvis finnas fler men avsikten med detta stycke är att beskriva några tänkbara hot.

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn och Skogbevuxen myrmark

- ❖ Igenväxning av tidigare öppna våtmarksytor.
- ❖ En ökad utbredning och förtätning av bladvass i området skulle innebära att den lågvuxna kärrsvegetationen konkurreras ut av en högvuxen monokultur. Det betyder en övergång till en annan naturtyp, med ett annat växt- och djurliv.
- ❖ Skogliga åtgärder i de sumpskogar som ligger alldeles öster om Natura 2000-området. Till skogliga åtgärder räknas t ex avverkning eller förberedelser till avverkning - bl a körvägar över myren, gallring, plockhuggning, dikning, dikesrensning plantering eller markberedning.
- ❖ Även skogliga åtgärder i skogen närmast (riktvärde en trädlängd) själva myren kan hota våtmarkens naturvärden, då skogen runt om sjön utgör en skyddande zon och har en viktig ekologisk roll.
- ❖ Ökad våtdeposition av kväve eller annan tillförsel av näringsämnen som gör att naturtypens vegetationssammansättning förändras. Det är möjligt att vassen i östra delen breder ut sig på sådana sätt att näringsämnen tillförs området.
- ❖ Negativa förändringar av hydrologin på grund av dikning/ dikesrensning eller andra åtgärder i tillrinnings-/ avrinningsområdet och inom området.
- ❖ Plantering av skog.

- ❖ Avlägsnande av död ved eller torrträd då detta innebär en minskning av viktiga substrat för lavar, insekter och svampar.
- ❖ Kalkning på kärrytorna eller i tillrinningsområdet kan medföra negativa vegetationsförändringar.
- ❖ Torvtäkt i objektet eller i intilliggande öppna myrar.
- ❖ Exploatering i form av vägar, stigar, bebyggelse eller andra anläggningar.

Gällande regler

Enligt 7 kap 28§ MB krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett naturområde som har förtecknats enligt 27§ Miljöbalken, dvs ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman eller är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.

För att kontrollera om tillstånd krävs för någon åtgärd – Kontakta länsstyrelsen

Bevarandestatus idag

Naturtyp	Gynnsam bevarandestatus (ja/nej)	Kommentar
<i>Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn.</i>	Ja	Graden av igenväxning bör kontrolleras.
<i>Skogbevuxen myr</i>	Ja	

Förslag till bevarandeåtgärder för Bråtamossen med tidplan

Bevarandeåtgärder syftar till att skötseln blir sådan att områdets naturtyper och arter kan leva kvar och sprida sig

Naturtyp	Åtgärd	År	Finansiering
<i>Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn.</i>	Undersök om myren håller på att växa igen med hjälp av äldre kartor och flygbilder.	2006	Lst
	Kontrollera om ”rikkärr” kan avgränsas.	2007	
<i>Skogbevuxen myr</i>	Inga åtgärder		
<i>Hela Natura-området</i>	Kontrollera utloppsdikets dränerande funktion. Åtgärda exempelvis vid vägtrumma om nödvändigt.	2007	Lst
	Inleda diskussioner med markägare om reservatsbildning.	2007	

Uppföljning av bevarandemål

När basinventeringen genomförts kan mer noggranna uppgifter lämnas.

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn.

De viktigaste parametrarna att följa upp är trädsiktets täckningsgrad, utbredningen av bladvass och täckningsgraden av vitmossor. Även frekvens av typiska arter ger mycket betydelsefull information.

Skogbevuxen myr

Den viktigaste parametern att följa upp är täckningsgrad av fuktighetskrävande arter som t ex vitmossor, då en minskning av dessa kan indikerar en förändring mot en torrare miljö. Den genomsnittliga trädåldern och andelen döda träd förutsätts öka.

Exempel på arter i området.

Typiska arter markerade med fetstil

Kärlväxter

Alnus sp., al

Andromeda polifolia, rosling

Betula pubescens, glasbjörk

Calluna vulgaris, ljung

***Carex limosa*, dystarr**

***Carex livida*, vitstarr**

***Comarum palustre*, kråklöver**

Drosera rotundifolia, rundsileshår

Empetrum nigrum, kråkbär

Eriophorum vaginatum, tuvull

Hammarbya paludosa, myggblomster

Dactylorhiza incarnata; ängsnycklar

Ledum palustre, skvattram

***Menyanthes trifoliata*, vattenklöver**

***Pedicularis palustris*, kärrspira**

Pedicularis palustris ssp. opsiantha;
höstspira

Phragmites australis, vass

Pinus sylvestris, tall

Rubus chamaemorus, hjortron

***Urticularia minor*, dybläddra.**

Vaccinium myrtillus, blåbär

Vaccinium oxycoccus, tranbär

Vaccinium uliginosum, odon

Vaccinium vitis-idaea, lingon

Mossor

Calliergon giganteum, stor skedmossa

Scorpidum scorpioides,

korvskorpionmossa

Sphagnum capillifolium, tallvitmossa

***Sphagnum fuscum*, rostvitmossa**

Referenser

Myrskyddsplan för Sverige, Naturvårdsverket, 1994.

VMI-Södermanland, Länsstyrelsen, opublicerad, (inventerad 1991-92).

Art- och naturtypsvisa vägledning, Naturvårdsverkets hemsida, 2003.

Sörmlands flora, Botaniska sällskapet i Stockholm, 2001.

Sörmlands natur, Länsstyrelsen, 1991.

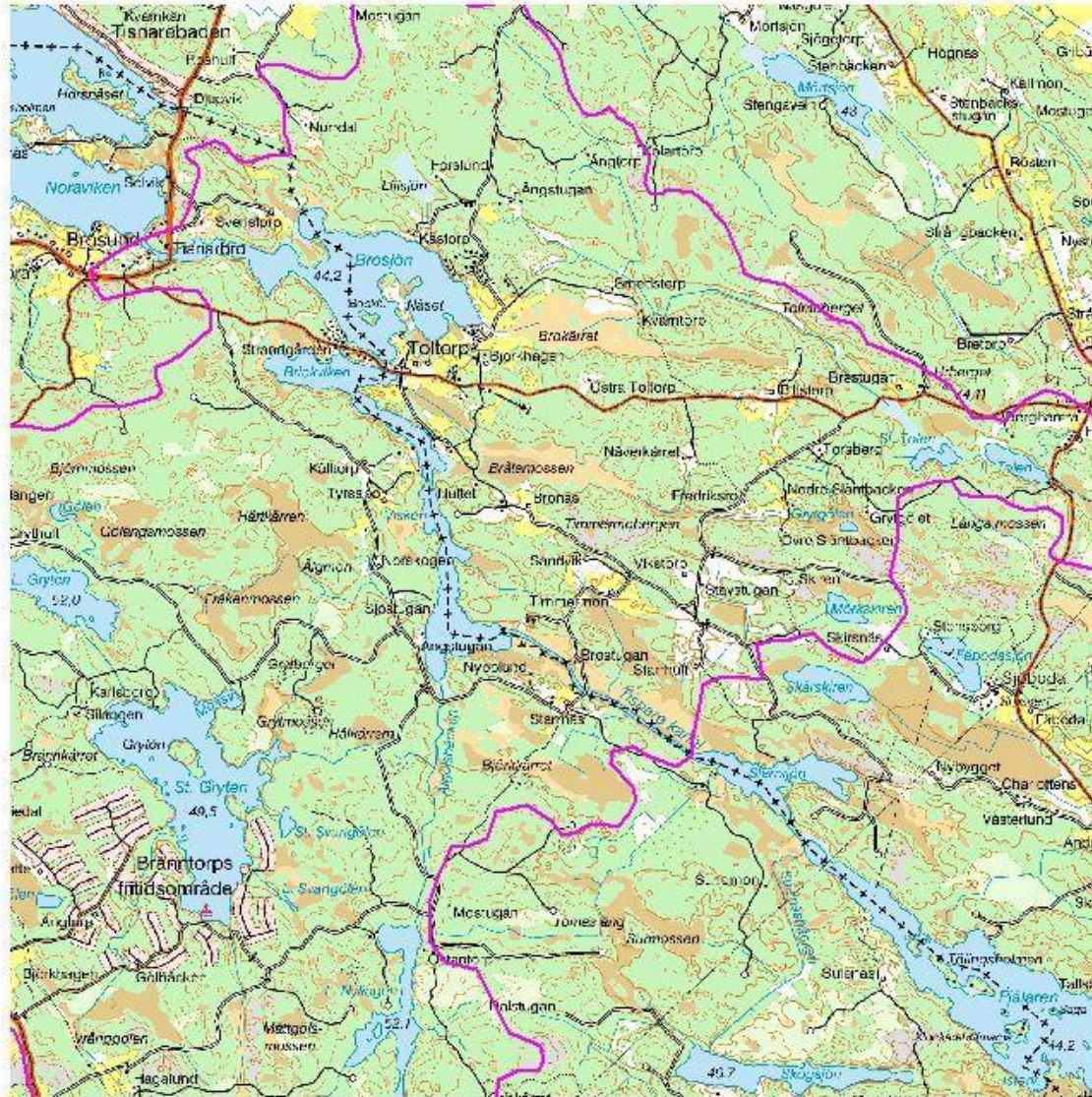
Svenska naturtyper....., Naturvårdsverket förlag, 1997

Hemsidor

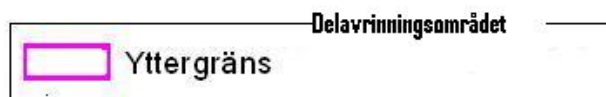
Naturvårdsverkets hemsida 2005, *Fastställda listor över typiska arter, Natura 2000.*

Inventeringar

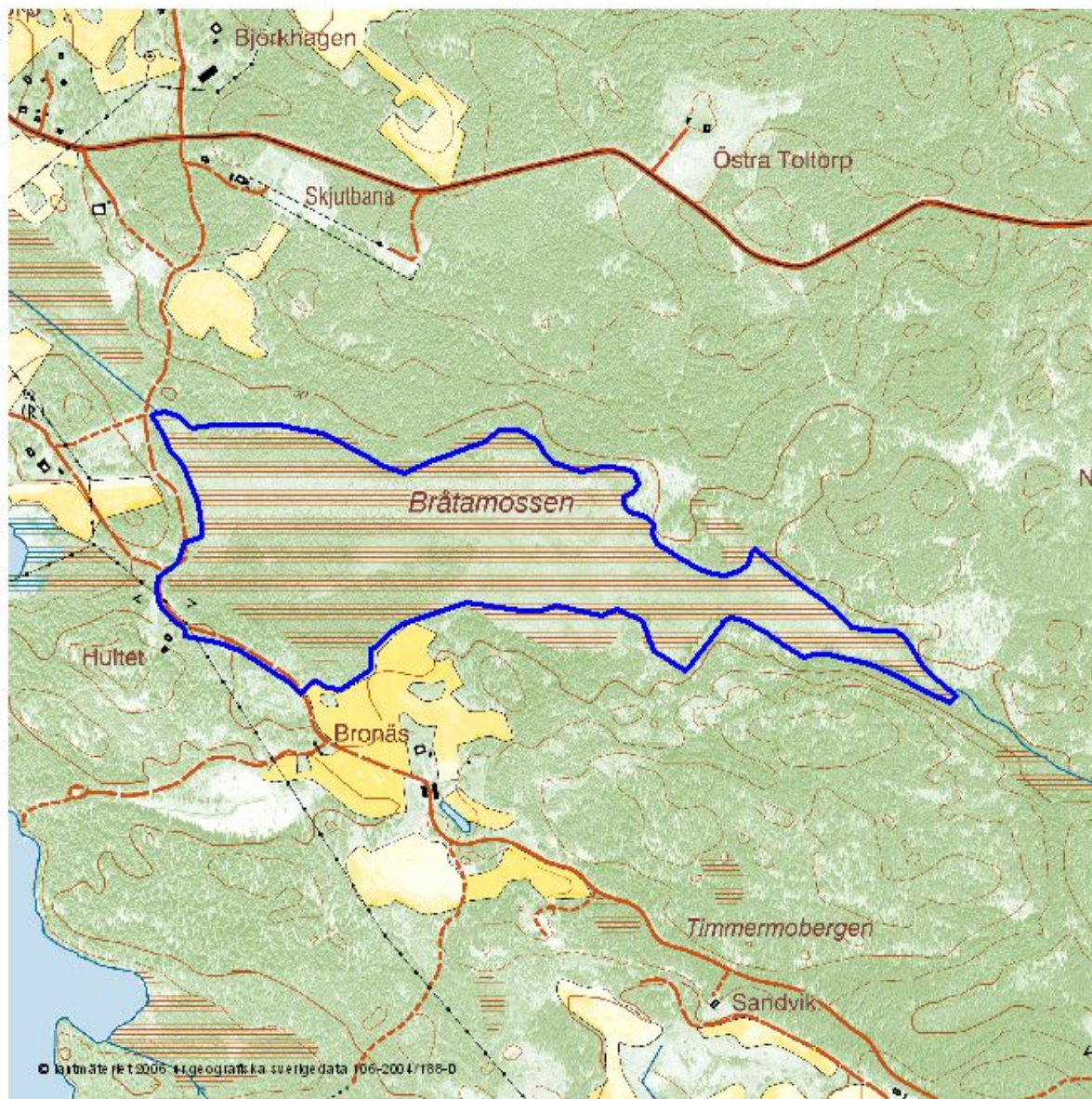
VMI-Södermanland, Länsstyrelsen, opublicerad, (inventerad 1991-92).

Bråtamossen
SE 0220137

Skala 1:50 000

Bråtamosse
SE0220137

 Yttergräns Natura 2000-området

0 200 400 600 800 1000 meter

